

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarini boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abduraim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане.....	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfova, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts.....	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции.....	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определения уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

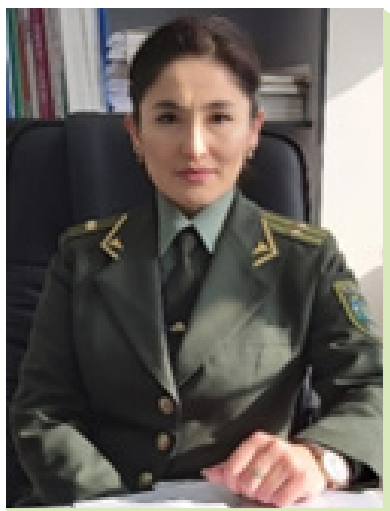
Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зохир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зохи Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
К. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari.....	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles.....	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

MILLIY STRATEGIK MAQSADLAR: EKOLOGIK VA BOJXONA BOSHQARUVI MEXANIZMLARINING MAQBUL KOMBINATSIYASI

Muratova Shohista Nimatullayevna

I.f.d., Bojxona instituti professori

Annotatsiya: Maqolada milliy bojxona organlarining atrof-muhitni muhofaza qilish faoliyatidagi ishtiroki doirasida davlat ekologik boshqaruv mexanizmining elementlari ko'rib chiqilib, tadqiqot natijalari sifatida bojxona organlari tomonidan ekologik maqsadlarda amalga oshiriladigan faoliyatni amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan ekologik va bojxona boshqaruvining mexanizmlari o'rtasidagi bog'liqlik aniqlandi. Iqtisodiy-ekologik munosabatlarning mazmunini yoritishda bojxona organlari va boshqa ekologik boshqaruv organlarining idoralararo o'zaro munosabatlari shakllari belgilandi.

Kalit so'zlar: davlat ekologik boshqaruvi, milliy strategik vazifalar, bojxona boshqaruvi mexanizmlari, ekologik maqsadlar, bojxona qonunchiligi, ekologik standartlar va me'yorlar, ekologik xavfsizlik, "yashil bojxona".

Abstract: The article considers the elements of the mechanism of state environmental management within the framework of the participation of customs authorities in environmental protection activities, according to the results of the study, the relationship between the mechanisms of environmental and customs management that arises in the process of customs authorities carrying out activities carried out for environmental purposes is revealed. The forms of interdepartmental relations between customs authorities and other environmental management bodies are defined when highlighting the content of economic and environmental relations.

Key words: state environmental management, national strategic objectives, customs administration mechanisms, environmental objectives, customs legislation, environmental standards and norms, environmental safety, "green customs".

Аннотация: В статье рассмотрены элементы механизма государственного экологического управления в рамках участия таможенных органов в природоохранной деятельности, по результатам исследования выявлена взаимосвязь между механизмами экологического и таможенного управления, возникающая в процессе осуществления таможенными органами деятельности, осуществляемой в экологических целях. Определены формы межведомственных взаимоотношений таможенных органов и других органов экологического управления при освещении содержания экономико-экологических отношений.

Ключевые слова: государственное экологическое управление, национальные стратегические задачи, механизмы таможенного администрирования, экологические цели, таможенное законодательство, экологические стандарты и нормы, экологическая безопасность, "зеленая таможня".

KIRISH

Atrof-muhitga doimiy antropogen ta'sir ko'rsatish sharoitida aholining ekologik farovonligi davlat ekologik boshqaruvining amaldagi mexanizmining mohiyatini aks ettiruvchi texnik, iqtisodiy, tashkiliy va huquqiy tavsifdagi chora-tadbirlar majmuini amalga oshirish orqali ta'minlanadi. Ekologiya va tabiatdan foydalanish sohasidagi milliy strategik vazifalarni samarali hal qilish uchun vakolatli hokimiyat organlarining harakatlarini muvofiqlashtirish orqali zamonaviy ekologik boshqaruv mexanizmining ishonchligini oshirish, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining bojxona organlari vakolatiga kiradigan ekologik boshqaruv mexanizmlari va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi talab etiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ko'pgina tadqiqotchilarning fikricha, davlat ekologik boshqaruv mexanizmi – bu "...atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiatdan oqilona foydalanishni tashkil etish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash" maqsadida davlat nomidan ishlaydigan murakkab kelishilgan tizim. Ekologik boshqaruvning ma'muriy-huquqiy mexanizmining mazmunini tahlil qilib, I.V.Ponkin unda boshqaruv natijasini ta'minlaydigan bir qator funksional elementlarni ajratib ko'rsatadi. Avvalo, bular atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiatdan foydalanish sohasidagi strategik

maqsad va vazifalardir; ekologik ahamiyatga ega ijtimoiy munosabatlarni tartibga solish; davlat tomonidan moliyalashtiriladigan atrof-muhit sifatini boshqarishning maxsus ommaviy protseduralari ^[1].

A.A.Malishev, N.N.Soldokovlarning fikricha, iqtisodiy-ekologik tizimlarning sifat tavsifi ekologik, iqtisodiy, ijtimoiy va institutsional tarkiblardan tashkil topadi hamda ularning o'zaro aloqalaridan iboratdir ^[2].

S.A.Alimov iqtisodiy va ekologik tizimning innovatsion barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun ularning o'zaro aloqalarini notijorat sheriklik shaklida amalga oshiradigan davlat, biznes va jamiyatni o'zaro bog'lash zaruratini ta'kidlaydi ^[3].

Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va barqaror rivojlanish sohasidagi jamoat va davlat manfaatlari muvozanati asosida ijtimoiy totuvlikni ta'minlash uchun jamiyat va davlat hokimiyati organlari o'rtasidagi munosabatlar tizimining davlat-davlat sherikliklarini yaratish dolzarb masala ekanligi P.Raxmonazarov tomonidan ta'kidlanib, bu davlat organlari va jamoat institutlari o'rtasida o'zaro tushunish va hamkorlikka erishish, ularning o'zaro ta'sirlashtirishining samarali mexanizmlarini yaratish imkonini berishi aytilgan ^[4].

Atrof-muhitni boshqarish mexanizmining tuzilishida milliy va mahalliy darajadagi ijtimoiy munosabatlarning ekologik sohasidagi faoliyatni boshqarish uchun mas'ul bo'lgan markazlashtirilgan va markazlashtirilmagan tashkiliy boshqaruv tuzilmalari tomonidan taqdim etilgan uning faoliyatining institutsional asoslari alohida o'rin tutadi. Shu asosda, atrof-muhitni boshqarish qonun bilan belgilangan vakolat doirasida faoliyat yuritadigan vakolatli davlat organlari tizimi tomonidan amalga oshiriladi.

N.A.Ronzhina, D.S.Khairusov, E.S.Suchkovalarning fikricha, milliy bojxona organlari atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash sohasida alohida funksional vakolatlarni amalga oshiradigan maxsus vakolatli ekologik boshqaruv organlari guruhini ifodalaydi ^[5]. Bojxona organlaridan tashqari, ushbu guruh davlat vazirliklari, xizmatlar va agentliklarning tashkiliy shakllarida taqdim etilgan.

Aslida, ekologik maqsadlar uchun taqiqlar va cheklovlar o'rnatilgan tovarlarning ushbu toifalarini transchegaraviy harakatlanishi jarayonida yuzaga keladigan ekologik xavflar bojxona organlarining kuchlari va vositalari tomonidan amalga oshiriladigan ekologik boshqaruv obyekti hisoblanadi. Ekologik boshqaruv vakolatlari bojxona organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasining "Davlat bojxona xizmati to'g'risida"gi Qonunida belgilangan vakolatlar doirasida bojxona ishi sohasida nazorat faoliyatini olib borish orqali amalga oshiriladi ^[6].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ekologik boshqaruv organlari tizimida bojxona xizmatining o'rni va rolini baholashda mavjud bo'lgan ilmiy tadqiqotlarni o'rganish, mavjud tendensiyalarni qiyosiy solishtirish, statistik ma'lumotlarni o'rganish hamda iqtisodiy jihatdan taqqoslash va tahlil qilish, mantiqiy fikrlash, ilmiy abstraksiyalash, ma'lumotni guruhlash, analiz va sintez, induksiya va deduksiya usullaridan keng foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bojxona organlari umumiy va maxsus vakolatlarga ega davlat organlari tomonidan amalga oshiriladigan ekologik boshqaruv mexanizmining institutsional tizimining eng muhim elementidir. Shu bilan birga, bojxona boshqaruvi bojxona organlari faoliyatining belgilangan sohasi hisoblanadi. Bojxona boshqaruvining ommaviy mexanizmi – bu tashqi savdo faoliyati ishtirokchilarining xatti-harakatlariga bojxona qonunchiligi va xalqaro shartnomalar talablariga rioya etilishini ta'minlash maqsadida ta'sir ko'rsatishga imkon beradigan iqtisodiy-huquqiy vositalar to'plami.

Ekologik boshqaruv organlari tizimida bojxona xizmatining o'rni va rolini baholashda shuni ta'kidlash kerakki, bojxona xizmati ekologik boshqaruv bojxona organlari faoliyatining belgilangan sohasiga tegishli emasligi sababli maxsus vakolatli funksional organlar guruhiga kiradi, natijada ekologik faoliyat ular uchun asosiy emas ^[7].

Bojxona organlari tashqi savdo ishtirokchilari tomonidan ekologik talablarga rioya etilishini baholash va nazorat qilish bilan bog'liq turli funksiyalarni bajarishi mumkin, shu jumladan:

- tovarlarning eksporti va importi uchun hujjatlar va ruxsatnomalarni, shu jumladan tabiiy resurslardan foydalanish uchun ruxsatnomalarni tekshirish;
- tovarlarni chegaradan o'tkazishda ekologik standartlar va me'yorlarga rioya etilishini nazorat qilish;
- atrof-muhitni muhofaza qilish maqsadida olib kirish yoki olib chiqish taqiqlangan tovarlarning noqonuniy aylanishining oldini olish;
- atrof-muhitni boshqarishda ishtirok etuvchi boshqa tashkilotlar va organlar, shu jumladan nazorat qiluvchi organlar, milliy va xalqaro ekologik tashkilotlar va boshqalar bilan hamkorlik qilish.

Shuningdek, bojxona organlari bojxona tartib-taomillari va nazorat tizimlarini takomillashtirish orqali ekologik xavfsizlikni taminlash bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etadi. Umuman olganda, bojxona organlari noqonuniy savdoni to'xtatish, savdo tovarlarining ekologik talablarga

muvofigligini tekshirish va umumiy ekologik muammolarni hal qilish uchun boshqa mamlakatlar bilan hamkorlik qilish orqali atrof-muhitni boshqarish sohasida muhim rol o'ynaydi. Bojxona organlari faoliyatidagi bojxona va atrof-muhitni boshqarish institutlarining eng faol aloqasi – O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligining idoralararo hamkorligi asosida namoyon bo'ladi.

Idoralararo hamkorlik mexanizmi bojxona xizmati va O'zbekiston Respublikasining ekologik boshqaruv organining birgalikdagi boshqaruvi masalalari bo'yicha hujjatlashtirilgan ekologik ahamiyatga ega ma'lumotlarni almashishni ta'minlaydi.

O'zbekiston Respublikasida ekologik boshqaruv sohasida bojxona organlari tomonidan bojxona nazoratini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan hujjatlashtirilgan ma'lumotlar yuritiladi (1-rasm).

MA'LUMOTLAR TASNIFI	Flora va fauna obyektlari, biologik kolleksiya materiallarining eksporti uchun ruxsatnomalar (litsenziyalar) to'g'risida
	Yo'qolish xavfi ostidagi yovvoyi fauna va flora namunalarining xalqaro savdosi to'g'risidagi Konvensiya – CITES (1973-yil 3-mart)ning amalga oshirilishi yuzasidan
	CITES llovalari va O'zbekiston Respublikasining Qizil kitobi reyestrlaridagi o'zgarishlar to'g'risidagi
	CITESning alohida obyektlariga nisbatan eksport va import operatsiyalariga taqiqlarni joriy etish to'g'risida
	Ekologik sohaga oid tashqi iqtisodiy faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish bo'yicha qonunchilikning buzilish holatlari to'g'risida
	Jinoyat-protsessual qonunchilik bilan ko'zda tutilgan tartibot yuzasidan
	Bojxona maqsadlari uchun zarur bo'lgan boshqa ma'lumotlar va hujjatlarning nusxalari

1-rasm: Bojxona maqsadlarida ekologik boshqaruv sohasida idoralararo hamkorlik doirasida mavjud ma'lumotlar tasnifi

Bojxona organlari faoliyatida ekologik va bojxona boshqaruvining davlat mexanizmlarining o'zaro bog'liqligi bojxona qonunchiligida belgilangan vakolat doirasida strategik ekologik boshqaruv muammolarini hal qilish bilan tasdiqlanadi. Biologik xilma-xillik ishonchli saqlanishini ta'minlash, hayvonot va o'simlik dunyosi obyektlaridan noqonuniy foydalanish ustidan nazoratni kuchaytirish sohasidagi ushbu strategik ustuvorliklar "O'zbekiston – 2030" Strategiyasida belgilangan [8].

Bojxona organlarining milliy va integratsion ekologik boshqaruv jarayonida ishtirok etishi ular tomonidan amaldagi milliy darajadagi hujjatlar va xalqaro shartnomalarga, atrof-muhit xavfsizligini ta'minlash maqsadida belgilangan tartibda qabul qilingan tushunchalar va strategiyalarga muvofiq ekologik siyosatni amalga oshirishni anglatadi. Bojxona qo'mitasi va uning hududiy boshqarmalari tomonidan amalga oshiriladigan ekologik boshqaruv funksiyalari bojxona ishi doirasida vositachilik qiladi va davlatning ekologik xavfsizligini ta'minlash uchun tashqi savdo faoliyatini tartibga solish to'g'risidagi qonun hujjatlarida belgilangan taqiq va cheklovlarga rioya etilishini ta'minlash bilan bog'liq.

O'zbekiston Respublikasi Bojxona kodeksining 203-moddasi bojxona organlari oldida turgan ekologik vazifalar va ularni ta'minlaydigan bojxona funksiyalari (4-xatboshi) mavjudligini aniqlashga imkon beradi [9].

Shunday qilib, bojxona chegarasi orqali olib o'tiladigan tovarlarga nisbatan taqiqlar va cheklovlarga rioya etilishini bojxona nazorati operatsiyalari, bojxona statistikasini yuritish funksiyalari, huquqbuzarliklarga qarshi kurashish, shuningdek radiatsiya va davlat nazoratining boshqa turlarini amalga oshirish orqali bojxona organlari va ularning mansabdor shaxslari inson hayoti va sog'lig'ini, hayvonot va o'simlik dunyosini, atrof-muhitni muhofaza qilishning ekologik muammolarini hal qiladilar.

Bojxona organlari faoliyatida ekologik va bojxona boshqaruvining ommaviy mexanizmlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning dolzarbligi xalqaro standartlarni bajarish bilan bog'liq maqsad va vazifalar, shu jumladan, global ekologik tahdidlarga qarshi kurashishga qaratilgan. Bojxona ishi doirasida belgilangan vakolatlar doirasida bojxona organlari jamoaviy ekologik xavfsizlikni ta'minlaydilar. Shu tariqa, tuzilish nuqtayi nazaridan, ommaviy ekologik boshqaruv va bojxona boshqaruvi mexanizmlari bir vaqtning o'zida ham bojxona, ham ekologik maqsadlarda amalga oshiriladigan boshqaruv subyekti faoliyatining mazmuni bilan kesishadi. Bojxona organlari faoliyati orqali amalga oshiriladigan strategik ekologik ustuvorliklar quyidagilardan iborat:

- "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish;
- tabiiy ekotizimlarning biologik xilma-xilligini saqlash va biologik resurs obyektlarini muhofaza qilish;
- davlat ekologik nazoratining samaradorligini oshirish;
- biologik tahdidlardan ogoh bo'lish uchun biologik xavflarning monitoring tizimini rivojlantirish;
- boshqa davlatlardan olib kirilishi xavfi bo'lgan zararli moddalardan tabiiy muhitning ifloslanishini bartaraf etish.

Bojxona organlari faoliyatida ekologik va bojxona boshqaruvining davlat mexanizmlarining o'zaro bog'liqligini kuchaytiradigan yana bir omil – bu bojxona organlarining ekologik huquq sohasidagi xorijiy davlatlar bilan hamkorligidir. Atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlik masalalari bo'yicha xalqaro hamkorlik amaliyoti bojxona organlari tomonidan Jahon bojxona tashkiloti bilan hamkorlikda amalga oshirilmoqda ^[10]. Istiqboldagi strategik yo'nalish Birlashgan millatlar tashkilotining atrof-muhit bo'yicha xalqaro tashabbus dasturi, ya'ni "Yashil bojxona" konsepsiyasi doirasida ekologik sezgir tovarlar ustidan tegishli nazoratni amalga oshirishda dunyo bojxona xizmatlarining funksionalligini oshirishdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston milliy bojxona tizimi amaldagi qonunlar va xalqaro hujjatlarga muvofiq, shuningdek ekologik xavfsizlikni ta'minlash uchun ishlab chiqilgan tushunchalar va strategiyalarga muvofiq milliy va integral ekologik siyosatni amalga oshirishda faol ishtirok etadilar.

Xulosa sifatida shuni ta'kidlash kerakki, ushbu tadqiqot bojxona organlari faoliyati doirasida zamonaviy davlat boshqaruvi sharoitida ishlaydigan ekologik va bojxona boshqaruvining ommaviy mexanizmlari o'rtasidagi sezilarli bog'liqlik mavjud, degan xulosaga kelishimizga imkon berdi. Milliy va xalqaro darajada belgilangan bojxona organlari faoliyatida maxsus ekologik vazifalar va funksiyalarning mavjudligini aks ettiruvchi bojxona ishining funksional-maqсадli belgilari, shuningdek, atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash vazifalarini hal etish sohasida bojxona organlarining idoralararo va davlatlararo hamkorligi shakli bilan belgilanadi. Umuman olganda, milliy bojxona organlari xalqaro tashkilotlar va atrof-muhit xavfsizligi sohasida vakolatli boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik qilib, bir vaqtning o'zida davlat boshqaruvining bir nechta turlarini – bojxona va atrof-muhit muhofazasini amalga oshiradilar, bu, ayniqsa, ekologik muammolarni hal qilish va atrof-muhit sifatini saqlash uchun juda muhimdir.

Shuning uchun, nazarimizda, atrof-muhit muhofazasini ta'minlash bo'yicha bojxona organlari faoliyatining asosiy yo'nalishlari sifatida quyidagilarni belgilab olishi taklif etiladi:

- Tovarlarning bojxona chegarasi orqali harakatlanishida atrof-muhit xavfsizligiga bo'lgan tahdidlarni prognozlash, aniqlash, tahlil qilish va baholash.
- Tovarlarning bojxona chegarasi orqali harakatlanishida atrof-muhit xavfsizligini ta'minlash sohasida davlat siyosatining asosiy yo'nalishlarini aniqlash va strategik rejalashtirishda ishtirok etish.
- Tovarlarning bojxona chegarasi orqali harakatlanishida atrof-muhit xavfsizligini ta'minlash sohasini normativ-huquqiy tartibga solish.
- Bojxona organlari tomonidan ekologik xavfsizlikni ta'minlash sohasida ilmiy faoliyatni tashkil etish.
- Jamoaviy ekologik xavfsizlikni ta'minlash sohasida xalqaro hamkorlikni takomillashtirish.

Bojxona organlarining ekologik boshqaruv organlarining amaldagi tizimidagi o'rni davlatning ekologik siyosati va tashqi savdo faoliyatining ekologik xavflarga qarshi kurashish sohasida rasmiy ravishda e'lon qilingan davlat-huquqiy ustuvorliklar bilan belgilanadi. Bu bojxona organlari va ularning mansabdor shaxslari bojxona chegarasi orqali ekologik sezgir tovarlar va tabiiy resurslarning harakatini nazorat qilish orqali O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy-ekologik xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynashini yana bir bor tasdiqlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Понкин, И.В. (2013). Общая теория публичного управления. –Избранные лекции. –М. –196 стр.
2. Малышев, А.А., Солодков, Н.Н. (2014). Факторы, влияющие на устойчивость эколого-экономической системы. Нива Поволжья, (1 (30)), –129-135.
3. Алимов, С.А. (2012). Теоретические основы экологического аудита территориально-хозяйственных систем. Экономические и гуманитарные науки, (7), 22-26. URL: <https://www.elibrary.ru>
4. Rakhmonazarov, P. (2021). Evaluation of efficiency of management of sustainable development of economic and ecological systems. Актуальные научные исследования в современном мире, (2-7), 63-67.
5. Ronzhina, N.A., Khairusov, D.S., Suchkova, E.S. (2022). Functions of the customs authorities in the field of environmental protection and ecological safety. –Chronos, Vol. 7, No. 10 (72), –128-132.
6. O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-oktabrdagi "Davlat bojxona xizmati to'g'risida"gi O'RQ-502-son Qonuni. URL: <https://lex.uz/docs/4000640>.
7. Ронжина, Н.А. (2021). Механизм юридического закрепления эколого-правового статуса таможенных органов. Финансовая экономика, №4, –77-81.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son "O'zbekiston–2030" Strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. URL: <https://lex.uz/ru/docs/6600413>.
9. O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 20-yanvardagi O'RQ-400-sonli "O'zbekiston Respublikasining Bojxona kodeksini tasdiqlash to'g'risida"gi Qonuni. URL: <https://www.lex.uz/acts/2876354>.
10. Булгакова, Л.С. (2018). Международное сотрудничество таможенных органов в области обеспечения экологической безопасности государства. Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки, №9, –70-72.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.